

Valas-kuuleminen 19.4.2021: Liikkumisen tuki

Tarvetta liikkumisen tuen järjestämiselle tulee kuvata uuden vammaispalvelulain perusteluissa niin, että myös kehitysvammaisten ja vastaavaa tukea tarvitsevien, esimerkiksi autismikirjon ihmisten tuentarpeet huomioidaan nimenomaisesti. Kohtuuttomat vaikeudet julkisen liikenteen käyttämisessä voivat liittyä myös yksinomaan henkilön kognitiivisiin haasteisiin, kuten hahmotusvaikeuksiin ja käyttäytymisen ja ymmärtämisen haasteisiin sekä aistiyliherkkyyksiin.

16 §:n mukaan kuljetuspalvelua olisi täydennettävä saattajapalvelulla, jos se on välttämätöntä henkilön matkasta suoriutumiseksi. Perusteluja (s. 149) tulisi näiltä osin täydentää kuvaamalla esimerkinomaisesti sitä, milloin saattajapalvelu on välttämätön henkilön matkasta suoriutumiseksi. Esimerkiksi kehitysvammaiset ja vastaavaa tukea tarvitsevat ihmiset voivat tarvita matkan ajaksi nimenomaan toisen ihmisen antamaa tukea.

Kunnissa on usein virheellisesti katsottu, että jos vammaisen henkilö pystyy toisen henkilön avustamana käyttämään julkista liikennettä, hänellä ei ole oikeutta kuljetuspalveluihin. Sen arvioimisen, onko vammaisella henkilöllä mahdollisuus ilman kohtuuttomia vaikeuksia käyttää julkista liikennettä, tulee kuitenkin perustua henkilön itsensä mahdollisuuksiin käyttää joukkoliikennettä. Henkilön liikkumisen tukeminen joukkoliikenteessä ei saa jäädä esimerkiksi läheisten varaan, eikä heidän tule joutua käyttämään muita palveluita, kuten henkilökohtaista apua, saadakseen tarvitsemansa avun julkisilla liikennevälineillä liikkumiseen.

16 § tai sen perustelut eivät saa mahdollistaa sitä, että kuljetuspalveluiden saamiselle ja käyttämiselle asetettaisiin jonkinlaista voimavaraedellytystä. Esimerkiksi sen seikan, että henkilö ei selviydy itsenäisesti ilman toisen ihmisen apua matkan määränpäässä, ei tule olla kuljetuspalvelun myöntämisen esteenä.

Perusteluissa voitaisiin erikseen korostaa liikkumisen tuen ja kuljetuspalveluiden merkitystä vammaisille lapsille ja nuorille heidän omaa osallisuuttaan ja itsenäistymistään tukevana palveluna, kuten korkein hallinto-oikeuskin on oikeuskäytännössään katsonut.

17 §:n perusteluissa tulisi olla maininta siitä, että kuljetuspalvelun järjestämistapa tulee valita niin, että se vastaa henkilön yksilöllistä tarvetta ja on hänelle tosiasiasa riittävä ja sopiva. Kuten KHO on oikeuskäytännössään todennut, palvelun järjestämistapa ei saa estää tai kaventaa vaikeavammaiselle henkilölle kuuluvaa subjektiivista oikeutta tiettyyn palveluun. Henkilön tulisi tarvittaessa saada esimerkiksi vakiotaksioikeus.

Kuljetuspalvelujen aluetta määriteltäessä tulisi huomioida myös henkilön keskeiset sosiaaliset suhteet ja tarve niiden ylläpitämiseen. Esimerkiksi sosiaalihuollon asumisyksikössä asuvan henkilön tulisi voida saada kuljetuksia niin sanottuja kotilomia varten kauemmaksikin kuin naapurikuntiin.

Tukiliitto katsoo, että kuljetuspalvelut tulisi aina voida jaksottaa vuosittain.

Kaikkiaan liikkumisen tuen säännösten perusteluja tulisi kauttaaltaan lisätä niin, että erilaiset toimintarajoitteet tulevat riittävästi huomioiduiksi ja säännöksiä sovelletaan joustavasti ja lain tarkoituksen mukaisesti.